

---

# ÜNNEPI BESZÉD A KÓS KÁROLY EGYESÜLÉS MEGALAKÍTÁSÁNAK 20 ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, 2009. DECEMBER 4.

(tekintettel arra, hogy a 15. évforduló nem elég kerek)

elmondta Buella Mónika Kampis Miklós egy 1998-as cikkéből vett részletek felhasználásával.

---

Nagy örömmre szolgál, hogy ezen a kerek évfordulón szóhatok néhány szót a tisztelt egybegyűltekhöz. Egy ilyen alkalom mindig lehetőséget biztosít az embernek, hogy a nagy rohanás közepette megálljon, és visszatekintszen a történetekre.

Elégedetten állapíthatjuk meg, hogy az Egyesülés – a 20 évvel ezelőtti alapításkor rögzítettek szerint – hosszú vajúdási folyamat során létrehozta és működteti vállalkozási, oktatási és kutatási tevékenységét. Vállalkozása, a Kós Károly Gazdasági Társulás az egyesülés tagszervezeteiben felhalmozódó gazdasági lehetőségek kiaknázására épül. Létrehozása, működtetése – így visszatekintve a 20 évre – léteerdeke volt az Egyesülésnek. A korábban, mint művészi individuumokként működő organikus építészek a perifériára szorultak, mint a hangadó ideológusok szerint félreértelmezett korszellem számára jelentéktelen irányzat képviselői. Habár az érintettek meggyőződésük szerint az egyetlen lehetséges, korunk kihívásainak megfelelő jövőt hordozó utat járták, a gazdasági Társulás nélkül mégis csupán „üde színfoltként”, vagy más nézőpontból tekintve „egy agyrémként” maradtak volna fenn. De tisztában vagyunk azzal, hogy a gazdasági életben való hangsúlyos jelenlét nem minden.

Nem jöhetett volna létre és nem virágozna, ha nem gondoskodnánk az utánunk következő generációról. A Vándoriskola immáron 20 éve a legjobban működő intézményeink közé tartozik. Az iskolába pályázat útján nyerhetnek felvételt a fiatal építészmérnökök, akik azután 3 éven keresztül vándorolnak az egyesülés egyik irodájából a másikba, és ily módon építésmesterek mellett dolgozva képezhetik tovább magukat. A Vándoriskolába tömeges túljelentkezés van, a fiatalok ugyanis néha sokkal tisztábban látják a világot nálunk. Pontosan érzékelik a „trendi” építészet pénzt kiszolgáló harcterét, az embert megtagadó, reménytelen voltát. Nem kívánnak ezen az úton járni. ösztönösen megérzik az organikus építészet élhető, emberhez méltó jövőjének sugárzását. A Vándoriskola kifejezetten szakmai képzése mellett azonban működik egy Szabadiskola is.

A Szabadiskolát azok számára alapította az Egyesülés, akik a szellemet nem pártokhoz, programokhoz, valamely sajátos tudományos vagy vallásos világszemlélethez kötik, hanem akik a szabad szellemi iránt akarják magukat elkötelezni. Az alapítók – és követők meggyőződése, hogy korunkban a szabad szellemi élet legjelentősebb forrása a Rudolf Steiner alapította szellemtudomány. A Szabadiskola a szellemtudományt nem világnézetnek tekinti, hanem a jövő-kultúra szellemi forrásának, ahogyan a modern materialista civilizáció szellemi forrása a természettudomány volt. A Szabadiskola intézményének tartalmára, jellegére nézve az egyik alapító 1998-ban elhangzott szavai ma, 2009-ben is érvényesek: az Iskola működésének mikéntjét tekintve a korszellem tulajdonságait véve alapul, az egyetemességet, a bátorságot és hűséget nevezte meg, mint amely fogalmak köré kiépülhet bennünk és álta-

lunk a kívánt szellemi központ. A szellemi központ nem egyéb, mint egy működési tér, ahol a lehetőség teremtő ereje előhívhatja jobbik énünk képességeit, ahol egymásra figyelvételre saját homlokunk fölé emelkedhetünk.

Ezen intézményeket egy alapítvány, a Kós Károly Alapítvány működteti, amely egyben az 1990 óta rendszeresen, negyedévente megjelenő *Országépítő* és számos könyv kiadója, kiállítások szervezője, kutatómunka támogatója. Az Egyesülés minden tagszervezete pontosan tisztában van azzal, hogy a Gazdasági Társulás, a Szabadiskola-Vándoriskola és az Alapítvány hármában mindegyiknek nélkülözhetetlen szerepe van, egyikük hiánya súlyos, alapvető létet megkérdőjelező helyzetet teremtene.

De természetesen az Egyesülés nem mindig létezett és működött a mai, fent jellemzett formában. Nem kell nagyon messzire mennünk, tekintsünk vissza csupán az öt évvel ezelőtti állapotra. Fontos dátum: 2004.

Ebben az évben, 2004-ben nagy változás történt az Egyesülésben. Új igazgatója lett Siklósi József személyében, akit a „nagy öregek”, Makovecz Imre, Kampis Miklós, Kálmán István jelöltek ki erre a feladatra, megnevezve még Salamin Ferencet és Zsigmond Lászlót, mint az új, 3 tagú ügyvivő testület tagjait. Ezen újonnan létrehozott ügyvivői kör maga mellé szólított az egyesülés érdekében tenni akaró embereket, hogy együtt, egy grémiumi körben igyekezzenek előre lendíteni a Kós Károly Egyesülést. A 2004-es év tehát fontos dátum. A három mester átadta a stafétabotot, rájuk, vagy ha úgy tetszik ránk bízta az Egyesülés jövőjét. A váltás természetesen nem volt konfliktusmentes, voltak akik mellőzöttnek érezve magukat egyet nem értésüknek adtak hangot. A *hogyan tovább?* kérdése itt lebegett közöttünk elmosódott körvonalakkal. Voltak, akik megtagadták mesterüket és így az egyesülést is. Így öt év távlatából egyet határozottan kijelenthetünk az akkoriban történetekkel kapcsolatban: Légyen bárki is az Egyesülés hivatalosan megnevezett vezetője, maga az egyesülés működési formájában soha senkit nem akadályozott abban, hogy tevékeny, cselekvő tagja legyen az Egyesülésnek, mindenki tehát szabadon, felelősségének teljes tudatában tehetett hozzá vagy vehetett el.

Akkoriban, 2004-ben a Gazdasági Társulás még nem létezett. A Vándoriskola felemás módon működött – kifejezetten szakmai műhely volt, szabadiskola nélkül. A negyedéves konferenciák egy napos, esetenként félnapos rendezvényekké zsugorodtak. A szabadiskola hiánya súlyos teherként nehezedett az Egyesülésre, noha ez a hiányérzet csak kevesekben született meg. Ebben a néhány emberben azonban a hiány a fájdalom érzésével járt, és ez a fájdalom megerősítette a szellem erőt.

Mindez természetesen nem a semmiből jött létre. A Szabad Oktatási Fórum (SZOF) három évig tartó folyamatos működése talán a legkiforrottabb kísérlete volt egy szabad szellemi folyamat előhívására, a megszokott gondolkodási struktúrák

---

fellazítására, egy szabad szellemi főiskola csírájának elvetésére. Maga a SZOF is előzményekre támaszkodott. Lényegében megújított formája volt a Kós Károly Szabadiskolának. Igen, ezen fogalom létezett a 90-es évek elején. Ez a szabadiskola, amely kezdetben jóformán az ország egészét átfogó, bonyolult és sokszereplős kezdemény volt; Debrecenről Zalaegerszegig az ország hét városában és a fővárosban indult be, és a kezdeti lendület kifulladásáig működött. Ennek átforgalmazása történt meg a Kós Károly Egyesülés negyedévenkénti háromnapos konferenciáivá, mert az egyes településeken nem volt meg már a kellő akarat és alázat, de bátran mondható, hogy érdeklődés és felelősség sem a működtetésre.

Ezen szabadiskola keretszervezete, a Kós Károly Egyesülés 1989-ben alakult meg, hét önálló gazdasági társaság alapította Kaposváron. A résztvevőkből áradt a kezdeményezés, remény, bizakodás, erő és energia buzgott tel bennük – bár ma is minden olyan eleven és tiszta volna, mint a kezdetekben mutatkozott. De ne gondoljuk, hogy az Egyesülés minden előzmény nél-

kül, hirtelen felindulásból keletkezett. Az előzmények közös jellemzője a korszak társadalmi viszonyai okán a féllégű, vállalati klubhelyiségekben, lakásokon tartott összejövetelek bujdosóként megélt világa. Makovecz Imre magán-mesteriskolája, Kálmán István és Kádas Ágnes által szervezett összejövetelek, Kampis Miklós Déldunántúli Építészeti Stúdiója, a visegrádi építésztábor...

Visszafelé mentünk az időben, a XX. század utolsó harmadáig jutottunk. Az a forrás, amelyből az idézett formációk táplálkoztak, a XX. század elejéről, a XIX. század végéről származik. Sorsa sorsunkkal és történelmünkkel formálódott, átadása az világokat elpusztító rettenetes század második felében, a sötétség éveiben történt. Azonban a sötétségről nem beszélhetünk múlt időben. A XXI. század iszonyú embert próbáló sötétségében élünk. De bízunk kell saját magunkban. Nézzünk magunkba és nézzünk szét magunk körül. Vannak lánglelkű emberek, akik ma is fákllyaként világítanak, és mutatják az utat.

---

## VÁNDORDIPLOMA 2004

---



FÁBIÁN RIGÓ TAMÁS

